

Liiketoiminnan toimintatavat
Hyvän liiketavan direktiivi

Sisältö

	Johdanto	2
1	Hyvä liiketapa (Business Integrity)	3
1.1	Tavoitteet ja aiheet	3
1.2	Rochen hyvän liiketavan määritelmä	3
2	Lahjonta ja perusteettomat edut	4
2.1	Rochen kanta: nollatoleranssi	4
2.2	Taustaa	4
2.3	Korruptio	5
2.4	Lahjonta	6
2.5	Perusteettomien etujen myöntäminen	6
2.6	Sallitut edut	7
2.7	Tee näin & älä tee näin	8
3	Lahjat ja vieraanvaraisuus	9
3.1	Vaikutelmallä on väliä	9
3.2	Lahjojen antaminen ja vieraanvaraisuus	9
3.3	Lahjojen ja vieraanvaraisuuden vastaanottaminen	9
3.4	Tee näin & älä tee näin	10
4	Yhteistyökumppaneiden kanssa toimiminen	11
4.1	Periaatteet	11
4.2	Due Diligence	11
4.3	Sopimukset ja palkkiot	12
4.4	Tee näin & älä tee näin	13
5	Eturistiriita	14
5.1	Periaatteet	14
5.2	Tee näin & älä tee näin	15
	Toimeenpano	16
	Voimaantulo	16

Johdanto

Roche on globaali yritys, joka on sitoutunut noudattamaan korkeita eettisiä periaatteita kaikessa liiketoiminnassaan. Integrity, Courage ja Passion ovat keskeiset toimintaamme määrittävät arvot. Corporate Principles¹ -periaatteisiimme sisältyy sidosryhmille antamamme lupaus siitä, että noudatamme korkeita eettisiä, laatua koskevia ja yhteiskunnallisia periaatteita kaikessa liiketoiminnassamme.

Rochen Purpose Statement *Doing now what patients need next* edellyttää potilaan edun asettamista etusijalle. Pienikin poikkeaminen hyvistä toimintatavoista voi johtaa toimiluvan menetykseen, jolloin emme enää pystyisi tarjoamaan keskeytyksetöntä turvallisten tuotteiden toimitusta niitä tarvitseville potilaille. Roche ei halua tuhjata resurssejaan suurien sakkujen maksamiseen, vaan käyttää ne innovatiivisten tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen.

Keskeiset hyvää liiketapaa koskevat odotukset on esitetty *Roche Group Code of Conduct* -ohjeistossa. Tämän direktiivin tarkoituksena on täsmentää ja selventää hyviin toimintatapoihin liittyviä näkökohtia. Korkeiden eettisten periaatteiden noudattaminen tarkoittaa, että noudatamme soveltuvia lakeja ja määräyksiä ja pyrimme toiminnallamme estämään pienimmätkin epäilyt siitä, ettei toimintamme olisi lakien ja määräysten mukaista. Näin varmistamme, että Corporate Defence -ohjelmamme täyttää lainsäädännössä ja ohjeistoissa esitetyt vaatimukset.

Sitoutuneisuus korkeisiin eettisiin periaatteisiin edellyttää myös, että konsernin hyvää liiketapaa koskevat ohjeet toimeenpannaan kaikissa maissa, vaikka paikallisen lainsäädännön vaatimukset eivät olisikaan yhtä tiukat. Olemme sitoutuneet noudattamaan *One Roche Approach* -periaatetta, mikä tarkoittaa, että hyvää liiketapaa koskevia ohjeita on noudatettava yhtä lailla kaikkialla konsernissa (Group Functions, Pharmaceuticals Division ja Diagnostics Division). Odotamme myös yhteistyökumppaniemme noudattavan Rochen hyvää liiketapaa koskevia ohjeita kaikissa Rocheen liittyvissä liiketoimissa.

Koska edellytämme työntekijöidemme noudattavan korkeita eettisiä periaatteita, meidän on tarjottava riittävästi tukea ja neuvoja kaikkialla ja kaikissa tilanteissa, joissa se on tarpeen. Jos työntekijä on epävarma siitä, mikä on oikea toimintatapa, hänen on osoitettava asiaa koskevat kysymykset joko esimiehelle (Line Management), paikalliselle Compliance Officerille, Chief Compliance Officerille, paikallisille avustajille ja neuvonantajille tai *Roche Group Code of Conduct Help & Advice Line*² -palveluun. Vastaavasti työntekijän, jolla on syytä uskoa toiminnan olevan joltakin osin *Roche Group Code of Conduct* -ohjeiston vastaista, on ilmoitettava siitä asianmukaisia kanavia³ pitkin.

Rochella on kattava säädöstenmukaisuuden valvonnan (compliance management) prosessi, jolla varmistetaan korkeiden hyvää toimintatapaa koskevien periaatteiden toteutuminen. Roche on tietoinen, että näiden periaatteiden noudattaminen voi joissakin tapauksissa johtaa liiketoiminnan menetykseen. Olemme kuitenkin vakuuttuneita, että hyvä liiketapa toimii hyvänä pohjana kestäväälle ja menestykselle liiketoiminnalle ja Rochen yrityskulttuurille myös jatkossa. Jokainen meistä vie osaltaan kohti tätä päämäärää, joten toimintatavallamme on väliä.

¹ Ks. Roche Group Code of Conduct, sivut 9 ja 10

² Ks. Roche Group Code of Conduct, sivu 12

³ Ks. Roche Group Code of Conduct, sivu 13. Työntekijöiden palaute on myös olennaisen tärkeää paikalliselle Compliance Officerille, joka voi sitten ilmoittaa kaikista merkittävistä tapauksista Business Ethics Incident Reporting (BEIR) järjestelmän kautta. Korruptiotapauksia pidetään aina merkittävänä.

1 Hyvä liiketapa (Business Integrity)

1.1 Tavoitteet ja aiheet

Roche on laatinut tämän hyvää liiketapaa koskevan direktiivin (jäljempänä Business Integrity -direktiivi):

- täsmentääkseen ja selkeyttääkseen tärkeimpiä hyvää liiketapaa koskevia odotuksia, jotka on esitetty *Roche Group Code of Conduct* -ohjeistossa
- luodakseen yhteisen käsityksen siitä, mitä hyvä liiketapa tarkoittaa
- estääkseen hyvän liiketavan vastaista toimintaa 1) määrittelemällä hyväksyttävät ja ei-hyväksyttävät toimintatavat ja 2) antamalla ohjeita siitä, miten ja milloin on pyydettävä apua ja neuvoa
- antaakseen lisätietoa muista erityisiä seikkoja käsittelevistä ja määräyksistä.

Tässä *Business Integrity* -direktiivissä käsitellään seuraavia asioita:

- lahjonta ja etuuksien myöntäminen
- lahjat ja vieraanvaraisuus
- toiminta yhteistyökumppaneiden kanssa
- eturistiriidat.

1.2 Rochen hyvän liiketavan määritelmä

Hyvä liiketapa tarkoittaa eettistä toimintatapaa, jota myös pidetään yleisesti eettisenä ja joka on *Roche Group Code of Conduct* -ohjeiston ja yhteiskuntavastuun toteuttamista koskevan sitoumuksemme mukaista⁴.

Hyvä liiketapa tarkoittaa ensisijaisesti sitä, että noudatamme kaikkia soveltuvia lakeja ja määräyksiä sekä Rochen hyvää liiketapaa koskevia ohjeita⁵. Meidän on tiedostettava, että hyvää liiketapaa koskevia riskejä ja liiketavasta syntyvää vaikutelmaa on arvioitava ja määritettävä jatkuvasti vankan, proaktiivisen liiketoimintaperusteen (business judgement) mukaan. Tästä syystä sovellettavia hyvää liiketapaa koskevia ohjeita on päivitettävä liiketoimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukaisesti. Ajan tasalla pysyminen edellyttää, että työntekijöiden saatavilla on päivitetty e-learning-koulutus, jonka kautta he saavat ajantasaista tietoa hyvää liiketapaa koskevista asioista, joita havainnollistetaan esimerkein ja tapauselostuksin.

⁴ Ks. Rochen Corporate Principle periaate "Commitment to Society", the *Roche Group Code of Conduct*, s. 10.

⁵ Näihin kuuluvat *Roche Group Code of Conduct*, kaikki Rochen hyväksymät direktiivit, menettelytavat, ohjeet ja SOPit, esimerkiksi *Roche Behaviour in Competition Directive*, *Roche Insider Directive* ja *Roche Good Practice Guidelines on Working with Government Officials* ja kaikki muut laillisesti sitovat ohjeistot, esimerkiksi *IFPMA*n ohjeisto, *EFPIA*n ohjeistot ja *EUCOMED*in ohjeisto. Tärkeimpiin ohjaaviin dokumentteihin viitataan *Roche Group Code of Conduct* -ohjeistossa ja tässä direktiivissä (ks. Group Legal Departmentin verkkosivu).

2 Lahjonta ja perusteettomat edut

2.1 Rochen kanta: nollatoleranssi

Roche **vastustaa kaikenlaista lahjontaa** (julkisen sektorin lahjontaa, yksityisen sektorin lahjontaa, aktiivista ja passiivista lahjontaa; määritelmät jäljempänä) **eikä hyväksy minkäänlaista korruptiota**⁶. Korruption mahdollistavat toimet heikentävät yrityksen integriteettiä ja mainetta, minkä lisäksi korruption mahdollista toiminta on rikos, josta ovat vastuussa sekä toimintaan syyllistynyt työntekijä että yritys. Toiminnalla voi olla ankaria seurauksia – yritys voi joutua maksamaan sakkoja, ja työntekijä voidaan tuomita vankeusrangaistukseen. Korruptiosta tuomitut yritykset voidaan myös asettaa mustalle listalle, jolloin ne eivät voi osallistua julkisiin kilpailutuksiin.

2.2 Taustaa

Terveen, reilun ja oikeudenmukaisen, kaikille arvokkaan ja kaikkia hyödyttävän ympäristön luominen ja ylläpitäminen edellyttää, että liiketoiminnassa noudatetaan asianmukaisia eettisiä toimintatapoja. Epäasianmukainen toiminta johtaa korruptoituneeseen yhteiskuntaan, jossa taloudellinen ja poliittinen päätöksenteko vääristyy. Se hidastaa yhteiskunnallista kehitystä, estää talouden kehitystä ja vääristää tuotteiden ja palveluiden hintoja. Korruptoitunut yhteiskunta on epätasa-arvoinen ja epäoikeudenmukainen yhteiskunta.

Tästä syystä kansainvälinen yhteisö on hiljattain tehostanut korruption vastaista toimintaansa, mikä on johtanut OECD:n⁷ *Convention on Combating Bribery of Foreign Government Officials in International Business Transactions* -yleissopimuksen laatimiseen. Sopimus edellyttää allekirjoittajavaltioita saattamaan voimaan lakeja, joilla säädetään ulkomaisia viranomaisia koskevan lahjonnan rangaistavuudesta. Lisäksi yleissopimuksessa nimenomaan edellytetään lainsäädännön ulottamista koskemaan oikeushenkilöitä, jolloin rangaistukset eivät kohdistu yksinomaan lahjontaan syyllistyneisiin henkilöihin, vaan myös korruption sekaantuneeseen yritykseen. Yritysten vastuu määräytyy ns. **corporate offence** -käsitteen kautta. Corporate offence tarkoittaa, että yritys ei ole toiminut lahjontaa estävällä tavalla. Tällaisessa tilanteessa yritystä syytetään siitä, että se ei ole organisaationa estänyt tai havainnut lahjuksen antamista tai ottamista tai puuttunut siihen.

Yritys voi kuitenkin välttää vastuun, jos se pystyy osoittamaan ryhtyneensä riittäviin toimiin lahjonnan estämiseksi ja havaitsemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Tästä käytetään myös nimitystä **corporate defence**.

⁶ Ks. myös Roche Group Code of Conduct s. 24.

⁷ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD) on kansainvälinen foorumi, jonka jäsenmaat pyrkivät parantamaan taloudellista ja yhteiskunnallista hyvinvointia kaikkialla maailmassa. Ks. www.oecd.org. Muita kansainvälisiä korruptionvastaisia toimia ovat YK:n korruptionvastainen sopimus (UNCAC), YK:n *Global Compact* aloite ja YK:n erityisedustajan John Ruggien laatima YK:n kansainvälistä liiketoimintaa ja ihmisoikeuksia koskeva viitekehys (*United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights*).

Sveitsi on allekirjoittanut OECD:n yleissopimuksen, ja OECD:n ohjeistoon perustuva lainsäädäntö saatettiin maassa voimaan vuonna 2003. Sveitsin oikeusjärjestelmässä otettiin myös käyttöön corporate offence ja corporate defence -käsitteet, jotka on kuvattu Sveitsin rikoslain pykälässä 102. Koska Roche on sveitsiläinen yhtiö, se on velvollinen noudattamaan kyseistä lainsäädäntöä. Sillä on myös lakiin perustuva velvollisuus ylläpitää kattavaa järjestelmää, jolla varmistetaan korruption estämistä ja havaitsemista sekä korruptioon puuttumista koskevan lainsäädännön noudattaminen. Ulkomaisille viranomaisille annettavien lahjusten lisäksi laki kieltää myös Sveitsin valtion viranomaisille ja yksityisille kansalaisille annettavat lahjukset, joten ohjelman on katettava kaikenlainen lahjonta. On muistettava, että hyvä dokumentaatio on oleellinen osa corporate defence -ohjelmaa. Tästä syystä toimenpiteiden yhteydessä on myös kerättävä dokumentaarista näyttöä siitä, että asianmukaisia toimintatapoja on noudatettu (compliance evidencing), jotta voidaan osoittaa toiminnan säädöstenmukaisuuden varmistavien toimien kattavuus.

Myös muissa maissa on säädetty tai muutettu lahjonnan vastaisia lakeja. Tämä tarkoittaa sitä, että yritykset voivat joutua vastaamaan lahjusten antamisesta useilla eri lainkäyttöalueilla riippumatta siitä, missä maassa lahjukset on annettu.

2.3 Korruptio

Korruptio tarkoittaa julkisen vallan väärinkäyttöä lainvastaisen henkilökohtaisen edun saamiseksi. Roche ei hyväksy minkäänlaista korruptiota. Tämän säännön rikkomisesta seuraa kurinpitotoimia, jopa työsopimuksen päättäminen ja rikossyyte. Lahjonnan (ks. jäljempänä kappale 2.4) lisäksi korruption määritelmä kattaa myös korruptoituneen toiminnan, kuten kavallukset, petokset, varkaudet ja yhtiön varojen väärinkäytön.

Petos tarkoittaa toisen ihmisen tahallista harhaanjohtamista tarkoituksena saada aiheettomasti taloudellista etua (omaisuutta tai palveluja).

Kavallus tarkoittaa tilannetta, jossa henkilö ottaa toiselle ihmiselle kuuluvia, hoitoonsa uskottuja varoja vilpillisesti omaan käyttöönsä.

Varkaus tarkoittaa yhtiön omaisuuden ottamista luvatta ilman aikomusta palauttaa omaisuus yhtiölle.

Yhtiön varojen väärinkäyttö tarkoittaa tilannetta, jossa Rochen työntekijä käyttää Rochen varoja luvatta muuhun kuin Rochen liiketoimintaan liittyvään tarkoitukseen.

2

2.4 Lahjonta

Lahjonta on erityinen korruption muoto, jossa on mukana vähintään kaksi osapuolta ja jolle on tyypillistä perusteettomien etujen vaihto osapuolten välillä. Määritelmät ovat seuraavat:

Aktiivinen lahjonta tarkoittaa maksun (perusteeton etu mukaan lukien) tai maksua koskevan lupauksen antamista julkisessa virassa toimivalle (*julkisen sektorin lahjonta*) tai liiketoiminnassa toimivalle (*yksityisen sektorin lahjonta*), joko suoraan tai välikäden kautta, tarkoituksena hankkia aiheetonta hyötyä lahjasta vastaan.

Passiivinen lahjonta tarkoittaa maksun tai muun perusteettoman edun tavoittelemista tai vastaanottamista, joko suoraan tai välikäsen kautta, ja lahjuksen antajan perusteetonta suosimista lahjuksen vastineeksi.

Etü voi olla mikä tahansa rahanarvoinen etu, kuten maksu, hyvitys, ateria, lahja, vieraanvaraisuus, matkakustannuskorvaus, avustus, sponsorointi ja hyväntekeväisyyslahjoitus. Myös aineetonta tukea, kuten avustamista työpaikan hankkimisessa, voidaan joskus pitää lahjontana. Tällaista etua pidetään **perusteettomana**, jos se on lainvastainen tai vastaanottaja ei ole siihen oikeutettu⁸.

Lahjuksen antajan saamaan **hyötyä** voidaan pitää **aiheettomana**, jos lahjuksen ottaja käyttää väärin asemaansa saadakseen mainitun hyödyn. Lahjuksen antaja ei siis toimi työnantajansa etujen vaan omien etujensa mukaisesti. Lahjuksen antaja tavoittelee yleensä aiheetonta hyötyä, kuten liiketoimintaetuja, esimerkiksi saamaan sopimuksen tai säilyttämään liiketoiminnan.

Perusteettoman edun tarjoaminen tai vaatiminen vastineeksi aiheettomasta hyödystä on jo itsessään rangaistavaa, vaikka toinen osapuoli kieltäytyisikin tarjouksesta eikä vaihtokauppaa tapahtuisi. Etujen antaminen aiotun lahjuksen saajan perheenjäsenille, ystäville tai muulle kyseisen henkilön valitsemalle henkilölle on myös kiellettyä. Lisäksi on huomattava, että myös pieniä huomionosoituksia voidaan pitää lahjuksina⁹, jos niitä käytetään väärin.

2.5 Perusteettomien etujen myöntäminen

Perusteettoman edun myöntämisellä tarkoitetaan sellaisen perusteettoman edun antamista tai lupaamista, joka ei liity mihinkään erityiseen liiketoimintapäätökseen. Edellä esitettyyn lahjuksen määritelmään nähden ero on se, että vastapalvelusta ei tehdä. Perusteetonta etua voidaan täten pitää ”hyväntahdon” eleenä, jonka tarkoituksena on lisätä myönteisyyttä edun antajaa kohtaan. Perusteettoman edun antaminen valtion viranomaiselle on eräs korruption muoto, ja se voi olla rangaistavaa.

⁸ Ehdot, joiden täytyessä etua ei pidetä perusteettomana, jolloin se voidaan tarjota: ks. kappale 2.6 Sallitut edut.
⁹ Ks. luku 3 Lahjat ja vieraanvaraisuus.

*Valtion viranomainen*¹⁰ on henkilö, joka on julkisessa virassa, työskentelee valtion palveluksessa tai jolla on poliittista vaikutusvaltaa, esimerkiksi kansanedustajat, armeijan henkilökunta, tuomarit, tullivirkailijat, valtion virkamiehet, poliitikot, terveydenhuollon viranomaiset (myös lääkärit) ja kaikki valtion omistaman organisaation työntekijät.

Roche kieltää kaikenlaisten perusteettomien etujen myöntämisen valtion viranomaisille, olipa kyse yrityksen varoista tai yksityistä varoista. Tämä koskee myös epäsuoria maksuja, kuten konsulttien, neuvonantajien, toimittajien ja muiden kolmansien osapuolten kautta tehtäviä maksuja.

Perusteettomien etujen antaminen yksityisille yhteistyökumppaneille ei ole Rochen hyvää liiketapaa koskevien ohjeiden mukaista, ja siksi myös se on kiellettyä.

2.6 Sallitut edut

Etujen antaminen on kuitenkin sallittua joissakin tilanteissa. Työntekijät voivat tarjota tai antaa etuja yhteistyökumppaneille, jos kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

- edun antaminen on sallittua sovellettavien kansallisten lakien mukaisesti
- edun antaminen on paikallisten tapojen mukaista
- etu on asianmukainen
- etu kirjataan yrityksen kirjanpitoon
- etu annetaan maassa, jossa palvelu toimitetaan.

Kaikenlaiset voitellurahat ovat kiellettyjä, paitsi jos niitä voidaan pitää sallittuina etuina.

Arvioitaessa sitä, onko etu asianmukainen, on pidettävä mielessä Rochen arvot ja *Roche Group Code of Conduct* -ohjeistossa ja tässä direktiivissä esitetyt hyvää liiketapaa koskevat ohjeet. On myös tiedostettava, että tietyille ryhmille ja henkilöille maksettaviin etuihin voi kohdistua lisäksi muita vaatimuksia. Esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisten, terveydenhuollon laitosten, terveydenhuoltopalvelujen toimittajien ja potilasjärjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön sovelletaan tiukempia sääntöjä¹¹. Jos et ole varma, kysy neuvoa paikalliselta esimieheltä tai Compliance Officerilta, käänny paikallisten avustajien tai neuvonantajien puoleen tai ota yhteys *Roche Group Code of Conduct* Help & Advice Line -palveluun.

¹⁰ Työntekijöiden, jotka ovat tekemisissä valtion viranomaisten kanssa, on otettava huomioon myös *Roche Group Code of Conduct*, s. 41, ja *Roche Good Practice Guidelines on Working with Government Officials* -ohjeisto (ks. Group Legal Departmentin verkkosivu).

¹¹ Näihin kuuluvat seuraavat ohjeistot: *IFPMA Code*, *PHRMA Code*, *EHPIA HCP Code*, *EFPIA PO Code*, *AdvaMed Code* ja *EDMA Code of Ethics*. Katso myös *Directive on Interactions with Healthcare Professionals and Healthcare Organisations* ja *Directive on Grants, Sponsorships and Donations* sekä *Roche Marketing and Sales Compliance Questionnaire* (ks. Group Legal Departmentin verkkosivu).

2

Hyvä käytäntö on, että ennen minkään sallitun edun myöntämistä työntekijä keskustele paikallisen Compliance Officerin kanssa ja/tai hankkii edun myöntämiselle riskiperusteisen hyväksynnän. Asianmukainen johdon ja/tai paikallisen Compliance Officerin myöntämän riskiperusteisen hyväksynnän prosessi on määritettävä paikallisesti.

On myös oleellisen tärkeää, että yhteistyökumppaneille myönnetyt edut kirjataan yrityksen kirjanpitoon. Läpinäkyvyyden varmistamiseksi erilaiset säädökset (esimerkiksi Yhdysvaltojen *Sunshine Act*, joka koskee tietojen julkisuutta, tai EFPIA:n *HCP/HCO Disclosure Code*) edellyttävät Rochelta tiettyjen kustannusten kirjaamista ja julkistamista. On huomattava, että julkistamiseen tarvitaan yleensä edunsaajan suostumus. Tästä syystä edun antaminen edellyttää, että edunsaajalta saadaan kirjallinen suostumus tietojen julkistamiseen.

2.7 Tee näin & älä tee näin

- Noudata tarkkaan Rochen hyvää liiketapaa koskevia ohjeita. Muista, että vaikutelmalla on merkitystä: vaikka maksu voi olla lainmukainen, se voi vaikuttaa lahjukselta ja vahingoittaa konsernin mainetta ja/tai saada viranomaisen aloittamaan tutkinnan. ✓
- Pyydä apua ja neuvoja, jos et ole varma oikeasta toimintatavasta.
- Rakenna yhdessä paikallisten järjestöjen kanssa lain ja viranomaissäädökset täyttävä ympäristö, joka estää kaikenlaisen korruption ja määrittää sen rangaistavaksi.
- Voit antaa edun, jos se:
  - on sallittua sovellettavien kansallisten lakien mukaisesti
  - on paikallisten tapojen mukaista
  - on asianmukaista
  - kirjataan yrityksen kirjanpitoon
  - annetaan maassa, jossa palvelu toimitetaan.
- Muista, että yksittäiset hyväksyttävät edut voivat olla epäasianmukaisia, jos niitä annetaan usein.
- Ota huomioon *Roche Position Paper on Respecting Human Rights*¹² ja tee selväksi Rochen kanta sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa käydyssä dialogissa.
- Ilmoita heti kaikesta havaitsemastasi epäilyttävästä toiminnasta asianmukaisten ilmoituskanavien kautta¹³ (Speak Up).

- Älä harjoita, salli tai tue millään lailla mitään korruptiota edistäviä liiketoimintatapoja. ✗
- Älä lupaa äläkä anna perusteettomia etuja yhteistyökumppaneille.
- Älä pyydä äläkä ota vastaan perusteettomia etuja yhteistyökumppaneilta.

¹² The Roche Position Paper on Respecting Human Rights saatavana osoitteesta <http://www.roche.com>.

¹³ Ks. tämän direktiivin sivu 14 ja Roche Group Code of Conduct, s. 13.

3

Lahjat ja vieraanvaraisuus

3.1 Vaikutelmalla on väliä

Silloinkin kun lahjojen anto tai vieraanvaraisuus perustuu puhtaasti henkilökohtaiseen tai ammatilliseen ystävyyteen, se voidaan ymmärtää väärin. Esimerkiksi Rochen työntekijälle annettu lahja voi vaikuttaa yritykseltä saada kyseinen henkilö ohjaamaan Rochen liiketoimintaa tietyille yhteistyökumppanille. Samalla tavoin Rochen työntekijöiden yhteistyökumppaneille tarjoamasta vieraanvaraisuudesta voi syntyä vaikutelma korruptiosta.

Roche haluaa välttää epäasiallisia suhteita nykyisiin tai mahdollisiin yhteistyökumppaneihin sekä sellaista vaikutelmaa, että kyseiset suhteet olisivat epäasianmukaisia, riippumatta siitä, toimiiko yhteistyökumppani yksityisellä tai julkisella sektorilla. Tavoitteena on myös säilyttää työntekijöiden henkilökohtainen integriteetti ja riippumattomuus sekä yhtiön integriteetti ja riippumattomuus. Tätä varten Rochella on tiukat lahjojen ja vieraanvaraisuuden tarjoamista ja vastaanottamista koskevat säännöt. Lahjoihin ja vieraanvaraisuuteen liittyviin kuluihin, joihin sisältyvät matkakustannukset, majoituskustannukset, ateriat ja vapaa-ajan toiminta, sovelletaan jäljempänä esitettyjä periaatteita. On huomattava, että paikallisen Roche-yhtiön säännöt voivat olla vielä tiukemmat ja myös kieltää kokonaan lahjat ja/tai vieraanvaraisuuden.

3.2 Lahjojen antaminen ja vieraanvaraisuus

Lahjojen antaminen yhteistyökumppaneille ja vieraanvaraisuus on sallittua vain silloin, kun se on asianmukaista eikä synnytä vaikutelmaa siitä, että tarkoituksena on vaikuttaa saajan tekemään päätökseen. Lahjojen on oltava arvoltaan vähäisiä, eikä vieraanvaraisuus saa ylittää kohtuuden rajoja. Ylenpalttista tai sopimatonta lahjaa tai vieraanvaraisuutta voidaan pitää lahjontana, ja ne ovat ehdottomasti kiellettyjä. Työntekijöiden pitää myös muistaa sallittujen etujen antamista koskevat säännöt, jotka on esitetty edellä kappaleessa 2.6.

3.3 Lahjojen ja vieraanvaraisuuden vastaanottaminen

Rochen työntekijät eivät saa pyytää tai tavoitella minkäänlaisia lahjoja tai vieraanvaraisuutta nykyisiltä tai mahdollisilta yhteistyökumppaneilta. Tämä koskee sekä hyödykkeitä että kaikenlaisia etuja.

Pyytämättä saadun lahjan tai vieraanvaraisuuden voi hyväksyä, edellyttäen että se pysyy hyvän tavan rajoissa ja että lahjan antaminen tai vieraanvaraisuus on paikallisten toimintatapojen mukaista. Lahjojen tai vieraanvaraisuuden on oltava niin vähäarvoisia ja epäsaännöllisiä, etteivät ne aiheuta saajalle pienintäkään kiitollisuudenvelkaa tai velvoitetta. Jos tarjottu etu ei täytä näitä ehtoja, siitä on kieltäydyttävä.

3

Hyväksyttäviä lahjoja ovat esimerkiksi mainoslahjat ja pienet huomaavaisuudet, kuten kukat tai herkkukorit, edellyttäen että niiden rahallinen arvo on pieni, ne eivät ole säännöllisiä ja että ne annetaan asianmukaisissa tilanteissa. Käteisen rahan tai siihen verrattavien lahjojen (esimerkiksi lahjakorttien) vastaanottaminen on kiellettyä.

Tarjotun vieraanvaraisuuden saa hyväksyä vain jos se liittyy normaaliin liiketoimintaan, sitä ei voida pitää ylenpalttisenä ja puitteet ovat asianmukaiset. Vieraanvaraisuus ei saa ulottua perheenjäseniin tai ystäviin tai muihin henkilöihin, jolla ei ole tekemistä liiketoiminnan kanssa.

Jos et ole varma, voitko hyväksyä pyytämättä saadun edun, ota yhteys esimieheesi ja noudata hänen päätöstään.

3.4 Tee näin & älä tee näin

- Voit ottaa tarjotun lahjan tai vieraanvaraisuuden, jos:
  - sitä on tarjottu pyytämättä
  - se pysyy hyvän tavan rajoissa
  - se on paikallisten toimintatapojen mukaista.
  - siitä ei aiheudu sinulle minkäänlaista kiitollisuudenvelkaa tai veloitetta
- Muista, että pienetkin lahjat tai kohtuullinen vieraanvaraisuus voi olla epäasianmukaista, jos niitä tarjotaan usein.
- Pyydä apua ja neuvoja, jos et ole varma, voitko tarjota lahjaa tai vieraanvaraisuutta tai ottaa sen vastaan.

- Älä pyydä lahjoja, vieraanvaraisuutta tai muita henkilökohtaisia etuja nykyisiltä tai mahdollisilta yhteistyökumppaneilta.
- Älä anna tai hyväksy sellaista lahjaa tai kustannusta, josta et haluaisi uutisoitavan mediassa.

4

Yhteistyökumppaneiden kanssa toimiminen

4.1 Periaatteet

Roche ja sen yhteistyökumppanien väliset liiketoimet perustuvat aina laatuun, palveluun, kilpailukykyisiin hintoihin ja kestävään kehitykseen. Roche pyrkii solmimaan yhteistyökumppaniensa kanssa pitkäaikaisia sopimuksia, jotka hyödyttävät molempia osapuolia ja perustuvat edellä mainittuihin periaatteisiin.

Julkisen sektorin ja/tai yksityisten yhteistyökumppanien kanssa toimivien työntekijöiden on noudatettava soveltuvia Roche ohjeistoja¹⁴ sekä kaikkia muita asianmukaisia lakeja ja määräyksiä. Yhteistyökumppaneiden due diligence -tarkastusten on oltava riittävän kattavia, ja sopimusten ja palkkioiden osalta on otettava huomioon tietyt periaatteet.

4.2 Due Diligence

Nykyisten lahjonnan vastaisten lakien mukaan yritykset ovat vastuussa kaikkien puolestaan toimivien henkilöiden ja yritysten toiminnasta¹⁵. Tämä tarkoittaa sitä, että Roche voi joutua vastuuseen yhteistyökumppaninsa toteuttamista toimenpiteistä. Tehokas due diligence on siksi ehdottoman tärkeä. Due diligencen voidaan ymmärtää tarkoittavan yhteistyökumppaneiden huolellista **valintaa, ohjeistamista** ja **valvontaa**, joka perustuu riskiperusteiseen lähestymistapaan. Yhteistyökumppaneiden odotetaan noudattavan yhtä tiukkoja hyvää liiketapaa koskevia sääntöjä kuin Roche itse.

Due diligence prosessi on aloitettava jo ennen sopimusneuvottelujen alkamista. Mahdollisen yhteistyökumppanin huolellisella valinnalla pyritään varmistamaan kumppanin rehellisyys, laadukkuus, sopivuus ja uskottavuus¹⁶. Hyvää liiketapaa koskevat seikat voidaan tarkistaa kattavasti Roche yhteistyökumppaneiden korruptionvastaisten toimintatapojen noudattamista koskevan kyselylomakkeen¹⁷ (*Anti-Corruption Compliance Questionnaire for Roche Business Partners*) avulla. Kun yhteistyökumppani on valittu ja neuvottelut aloitetaan, mahdolliseen sopimukseen¹⁸ on sisällytettävä riittävä hyvää liiketapaa koskeva ehto.

¹⁴ Esimerkiksi *Procurement Code of Conduct* tai *Roche Good Practice Guidelines on Working with Government Officials* (ks. Group Legal Departmentin verkkosivu).

¹⁵ On tärkeää tehdä ero Roche nimissä ja lukuun toimivien yhteistyökumppaneiden (esimerkiksi asiamiehet) ja omissa nimissään ja omaan lukuunsa toimivien yhteistyökumppaneiden (esimerkiksi jakelijat) välillä. Roche vastaa ensin mainittuun ryhmään kuuluvien yhteistyökumppaniensa toiminnasta samalla tavoin kuin omien työntekijöidensä toiminnasta. Se, onko Roche vastuussa toiseen ryhmään kuuluvien yhteistyökumppaneiden toimista, on arvioitava tilannekohtaisesti olosuhteiden ja sovellettavan lainsäädännön mukaan. Määräävä tekijä on se, missä määrin Roche pystyy ohjeistamaan yhteistyökumppania ja valvomaan sen toimintaa.

¹⁶ Terveystieteiden ammattilaisten kanssa tehtävät sopimukset: tutustu myös *Guiding Principles Regarding the Due Diligence of Healthcare Professionals* -ohjeeseen ennen sopimuksen solmimista.

¹⁷ Kyselylomake on saatavana Group Legal Departmentin verkkosivulta.

¹⁸ Myös muita asioita koskevat tärkeät dokumentit (esimerkiksi työsuojelua koskevat asiakirjat) on tietenkin sisällytettävä sopimukseen.

4

Kun sopimus on allekirjoitettu ja yhteistyökumppanille annettu riittävä hyvää liiketapaa ja muita velvollisuuksia koskeva ohjeistus, yhteistyökumppanin due diligence tarkastus toteutetaan valvontana, jolla varmistetaan sopimukseen kirjattujen sääntöjen noudattaminen. Valvontatoimien voimakkuus määräytyy riskiperusteisen lähestymistavan perustella. Kaikesta Rochen hyvää liiketapaa koskevien ohjeiden vastaisesta toiminnasta on ilmoitettava paikalliselle Compliance Officerille tai Chief Compliance Officerille ja siihen on puututtava nopeasti ja johdonmukaisesti. Työntekijöiden on myös muistettava dokumentoida riittävän tarkasti lakien, säädösten ja vaatimustenmukaisuusohjeiden noudattamisen varmistamiseksi tekemänsä toimet.

4.3 Sopimukset ja palkkiot

Yhteistyökumppaneiden (esimerkiksi konsulttien, neuvonantajien, asiamiesten ja asiantuntijoiden), Rochelle tai sen puolesta tuottamiin palveluihin sovelletaan seuraavia periaatteita:

- Kukin sopimuksen on oltava sen maan lakien mukainen, jossa sopimusta sovelletaan, sekä Rochen hyvää liiketapaa koskevien ohjeiden mukainen.
- *Roche Supplier Code of Conduct*¹⁹ -ohjeiston noudattaminen on sisällytettävä sopimukseen kirjattuihin yhteistyökumppanin velvollisuuksiin tarvittaessa.
- Yhteistyökumppanin ja Rochen roolit ja vastuut sekä palkkioiden perusteet on määritettävä selvästi kaikissa sopimuksissa.
- Yhteistyökumppanille maksettavan palkkion on oltava linjassa tuotettujen palveluiden käyvän arvon²⁰ kanssa. Yhteistyökumppanin on aina pystyttävä selvittämään ja perustelemaan maksetut summat.
- Maksujen on oltava paikallisen lainsäädännön ja Rochen hyvää liiketapaa koskevien ohjeiden mukaisia ja ne on maksettava maassa, jossa sopimuksen mukaiset palvelut toimitetaan. Kaikki vastaavat maksut on kirjattava asian mukaisesti yrityksen kirjanpitoon ja käytettävissä oleviin tietokantoihin.
- Sovellettava verolainsäädäntö on otettava huomioon maakohtaisesti.
- Kaikkia sopimuksia on arvioitava säännöllisesti ja varmistettava, että ne ovat ajantasaisia ja soveltuvat sopimuksessa tarkoitettuun toimintaan kyseisessä maassa.
- Jos yhteistyökumppani ei noudata lakeja ja säädöksiä, sitä on heti vaadittava korjaamaan toimintansa. Vakavissa tapauksissa sopimus on sanottava irti²¹.

¹⁹ Asiakirja on saatavana Group Legal Departmentin verkkosivulta.

²⁰ Terveystieteiden ammattilaisille maksettavista palkkioista on lisätietoa ohjeessa *Guiding Principles of Fair Market Value Determination for Services of Healthcare Professionals*.

²¹ Huomaa, että jos sopimus sanotaan irti yhteistyökumppanin epäeettisen toiminnan vuoksi, paikallisen Compliance Officerin on ilmoitettava irtisanomisesta Chief Compliance Officerille *Business Ethics Incident Reporting Regulation* -ohjeen mukaisesti.

4.4 Tee näin & älä tee näin

- Selvitä yhteistyökumppanisi tiedot ja tarkista ne uudestaan säännöllisin väliajoin. ✓
- Varmista, että kustannukset ovat suhteessa sovittuun suoritteeseen.
- Vaadi lasku.
- Varmista, että yhteistyökumppanin kanssa tehtyihin sopimuksiin sisältyy riittävä hyvää toimintatapaa koskeva ehto.
- Jos saat tietää, ettei yhteistyökumppani ole noudattanut lakeja ja määräyksiä, vaadi asian välitöntä korjaamista tai sano sopimus irti.

- Älä maksa yhteistyökumppaneille maksuja tai palkkioita, jotka ovat paikallisten lakien vastaisia. ✗
- Älä laskuta liikaa.
- Älä avaa tai pyydä avaamaan pankkitiliä yhteistyökumppanillesi.
- Älä maksa epävirallisia maksuja.

5

Eturistiriita

5.1 Periaatteet

Rochen työntekijöiden on pyrittävä välttämään tilanteita, joissa heidän henkilökohtaiset etunsa ovat ristiriidassa Rochen etujen kanssa, tai jossa syntyy vaikutelma eturistiriidasta. Eturistiriita syntyy, kun työntekijän henkilökohtaiset edut ja Rochen edut eivät ole yhtenevät²². Tällöin on mahdollista, että työntekijä antaa etusijan omille eduilleen tilanteissa, joissa hänen tulisi ottaa ensisijaisesti huomioon velvollisuutensa Rochea kohtaan.

Eturistiriita syntyy tyypillisesti tilanteessa, jossa työntekijä voi vaikuttaa Rochen päätöksiin, jotka koskevat

- ystävän tai sukulaisen työpaikkahakemusta
- liiketoimia sellaisen yhteistyökumppanin kanssa, jonka palveluksessa työntekijä tai hänen ystävänsä tai sukulaisensa on tai jonka työntekijä, hänen ystävänsä tai sukulaisensa omistaa (osittain tai kokonaan)
- mitä tahansa muuta asiaa, jossa työntekijällä on vahva henkilökohtainen tai kaupallinen intressi, jonka takia hän voi olla jäävi.

Eturistiriita tulee kyseeseen myös silloin, kun ulkopuolinen toiminta vie liikaa työntekijän aikaa tai voimavaroja, mikä heikentää hänen työsuoritustaan.

Jos henkilökohtaiset etusi ovat ristiriidassa Rochen etujen kanssa, ilmoita asiasta välittömästi esimiehelle, jotta tilanne voidaan ratkaista asianmukaisesti. Jos esimies vaihtuu, sinun on kerrottava mahdollisista eturistiriidoista myös hänelle. Vaikutelma on tärkeä myös tässä tilanteessa: jos eturistiriidan olemassaolosta on pienintäkään merkkiä, mikä tahansa päätös (vaikka se olisi Rochelle oikea) voi joutua tarkastelun kohteeksi. Tästä syystä mahdolliset eturistiriidat kannattaa ilmoittaa jo varhaisessa vaiheessa.

Eturistiriidan voi aiheuttaa myös hallituksen jäsenyys Roche-konserniin kuulumattomassa organisaatiossa. Työntekijän, joka haluaa työnsä ohessa toimia aktiivisesti jossakin ulkopuolisessa organisaatiossa, on tutustuttava *Roche Directive on Employees Holding Board Memberships*²³ direktiiviin ja toimittava sen mukaisesti sekä hankittava tarvittaessa hyväksyntä kyseiselle toiminnalle.

²² Ks. myös *Roche Group Code of Conduct*, s. 19.

²³ Direktiivi ja lisätietoa asiasta sekä Self-Declaration Questionnaire ovat saatavana Group Legal Departmentin verkkosivulta.

5.2 Tee näin & älä tee näin

- Vältä tilanteita, joissa henkilökohtaiset etusi ovat ristiriidassa Rochen etujen kanssa. ✓
- Ilmoita mahdollisesta eturistiriidasta heti esimiehellesi.
- Muista, että jos johdossa tapahtuu muutoksia, sinun on ilmoitettava kaikista mahdollisista eturistiriidoistasi uudelle esimiehelle.
- Jos esimies antaa sinulle luvan jatkaa työsuhteen ulkopuolista toimintaa mahdollisesta eturistiriidasta huolimatta, varmista, että saat luvan kirjallisena (compliance evidence, toimintatapojen noudattamista koskeva dokumentaatio).

- Älä salaa eturistiriitaa. Tilanteesta kertominen ei johda kurinpitotoimiin, mutta sen salaaminen voi johtaa niihin. ✗
- Älä suostu Rochen ulkopuolisen organisaation hallituksen jäseneksi ennen kuin olet selvittänyt asian etukäteen ja saanut tarvittaessa Rochen suostumuksen.

Toimeenpano

Kaikki Roche-konserniin kuuluvat yritykset ovat vastuussa tämän direktiivin toimeenpanosta.

Kaikille Rochen työntekijöille on ilmoitettava asiasta.

Voimaantulo

Healthcare Compliance Council on tarkastanut päivitetyn Business Integrity direktiivin ja hyväksynyt sen 19.9.2013. Corporate Executive Committee hyväksyi direktiivin 11.11.2013, ja se astui voimaan samana päivänä.

Alkuperäinen englanninkielinen versio
F. Hoffman-La Roche Ltd.
Group Legal Department
4070 Basel, Switzerland

© November 2013
2 001 340

Suomenkielinen käännös
Roche Diagnostics Oy
Roche Oy
Klovinpellontie 3
02180 Espoo

© Lokakuu 2014